

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 8.

V Ljubljani, 23. svečna 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavljane po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Klerikalni Izrael je nezadovoljen z novim učnim redom. — Naš denarni zavod. — Kakšna bo učiteljska pasivna rezistenca. — Za enako delo — enako plačilo. — Komentar k določilom glede draginjske doklade. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpis učiteljskih služb. — Inserati. — † Nadučitelj Mandelje.

Klerikalni Izrael je nezadovoljen z novim učnim redom.

Našim blagoslovljenim gospodom ni vseh novi učni red, čeravno je ta v mnogih točkah popolnoma na »katoliški podlagi.« Pa naj ne misli kdo, da klerikalcem ne ugaja to, ker določa, da so verske vaje za otroke obligatne in se jih mora učiteljstvo udeleževati; ne proti temu niso. Pač pa jim ni všeč § 134., ki določa, da se mora katoliški katehet podvreči nadzorstvu šolskega vodje, da mora eventualno od njega sprejeti pripombe o enotnih načelih pouka. Tudi še nekatere druge določbe ne ugajajo klerikalni gospodi, in zato hočemo doslovno napisati, kako govori ta nezadovoljna katoliška gospoda v »Slov. Učitelju«, oziroma tudi v »Slovincu« z dne 22. januarja t. l.:

»Znano je, da so imeli doslej dušni pastirji, ki so hkrati kateheti na šolah, med učiteljskim objemom neko izjemno stališče. (Haha, to vendar priznavajo! Opomb. uredn.) Glede učnih ur so se dogovorili z vodjem šole, (ali izpolnivali jih niso! Opomb. uredn.) konferenc se udeleževati niso bili dolžni in glede verskega pouka so bili podložni le svojim duhovnim predstojnikom. A novi učni red je tu marsikaj izpremenil. § 134., določa, da se mora katoliški katehet podvreči nadzorstvu šolskega vodje, da mora eventualno od njega sprejeti pripombe o enotnih načelih pouka,« ki so bila pri učiteljski konferenci določena in se mora tem določbam ukloniti kakor drugi učitelji. (Grožno! Opomb. uredn.) Vsak katehet je odslej dolžan, se udeleževati učiteljske konference; ako ne pride, se mora pri šolskemu vodju opravičiti in navesti vzrok, zakaj ga ni bilo. (To je vnebopijoče. Opomb. uredn.) Glasovati sme pa le glede stvari, ki se tičejo njegovega predmeta. — Učne ure za verouk določa šolsko vodstvo sporazumno s cerkveno oblastjo. Katera je ta cerkvena oblast, o tem se učni red ne izraža natančneje. Ali je to župnijski ali dekanijski urad, ali pa celo ordinarijat? Gotovo je le, da se mora katehet odloku šolskega vodstva glede učnih ur ukloniti, pa naj so mu prilične ali pa ne. (To je res grožno za katehete! Opomb. uredn.)

Iz teh novih predpisov je razvidno, da že tudi verouk vedno tesneje oklepajo vezi duhomornega birokratizma. Za vsako malenkost bode moral odslej katehet pismene vloge napravljati (Dela se boje! Opomb. uredn.) na šolsko vodstvo: ako se ne udeleži konference, ako ne more v določenih urah poučevati. Po § 144. sme sicer okrajni šolski svet dovoliti, da se katehetje udeležujejo le tistih konferenc, v katerih se vrše posvetovanja, ki njih predmet zadevajo, ali da se izmed veroučiteljev, ako jih več dela na eni šoli, le eden udeležuje vseh konferenc. Torej za take malenkosti je treba posebnih prošenj in posebnih odlokov. — Najmanj pa se strinja z ugledom katehetovim odlok glede nadzorstva veronauka.

§ 2. zakona z dne 25. maja 1868 in prav tako § 5. državnega zakona z dne 14. maja 1869 določata izrečno, da je oskrbovanje, vodstvo in neposredno nadzorstvo verskega pouka prepuščeno cerkvi. In duhovstvo je to svojo pravico tudi vedno branilo. Kakšne razmere pa utegnejo nastati vsled novega učnega reda? Katoliški veroučitelj se mora podvreči nadzorstvu šolskega vodje. (Strašno! Opomb. uredn.) če prav je ta žid ali protestant in mora celo od njega ponižno sprejeti pouk glede svojega postopanja! Pa čeprav takih slučajev pri nas ne bo, ali ni dovolj neumestno, da bodo mladi šolski voditelji in gospodične voditeljice (No, no! Vzdihi uredn.) poučevale stare župnike, ali celo nadzor-nike veronauka, kako imajo razlagati katekizem in sveto-pisemske zgodbe? Zlasti pri sedanjih napetih razmerah, kakršne vladajo na mnogih krajih med svetnim in duhovnim učiteljstvom, bode ministrska odredba zapore (!) le pomnožila.

Umestno bode, ako se duhovniki o določbah učnega reda na dekanijskih konferencah posvetujejo in sklenejo primerne izjave proti njim. Birokratizem je tisto zlo, čigar gospostvo v šoli je, žal, novi ministrski odlok še utrdil, gotovo ne v korist pouku in vzgoji.

Na te obupne pritožbe »katoliških veroučiteljev« moramo tudi mi izpregovoriti nekaj besed.

Konstatirati moramo, da tako svobodoljubnih ljudi ni na vsem svetu, kakor je naša katoliška duhovščina, z opombo seveda: sama zase.

Za kaj gre prečastitim pri teh jeremijadah o novem čunem redu? Za nič drugega kakor zato, da bi bili v šoli

ravno tako prosti kakor so v cerkvi. Imeti hočejo same pravice in prav nobenih dolžnosti. Za Boga vendar! Končno menda ni šola zato, da bi imeli duhovniki prvo in zadnjo besedo. Vendar je glavni namen našim šolam po državnem šolskem zakonu pouk in versko-nravna vzgoja ne pa vtepanje molitvic in katekizma v glavo. Ima pa se vršiti vse to po gotovih, priznanih načelih, ki so veljavna za vse učitelje enako, in katehet ni v šoli prav nič več kakor vsak drug posvetni učitelj. Lepa bi bila ta, da bi posvetni učitelj, ki žrtvuje šoli 30 ur na teden, imel manj pravic v šoli kakor veroučitelj, ki poučuje kvečjemu po 5 ur. Duhovna gospoda se bo že morala privaditi temu, da ima v šoli prvo in zadnjo besedo učitelj-voditelj ali učiteljica-voditeljica. Saj ti so vendar samo zato izučeni, in pouk v šolah sodi le v njih stroko. Minili so časi, ko je bil šolski voditelj-duhovnik in ko so posvetni učitelji capljali za njim. Minila je ta doba in nam ni žal po njej vkljub temu, da duhovniki jadikujejo za izgubljenimi pravicami. Iz tega naj-novejšega duhovskega nastopa jasno odseva srednjeveška duhovska vladoželjnost. To je klic potapljačega, ki se mu je odtrgala zadnja korenina ob bregu.

Tovariše in tovarišice pa opozarjamo na to dejstvo, da si predoče, v kakšne namene hočejo imeti šolo in svetno učiteljstvo. Po drugi strani pa zopet, kako nesmiselne so tiste redke tovarišice in še bolj redki tovariši, ki podpirajo sedanjo duhovsko politiko. Razvidno je dovolj, da duhovščini ni do drugega kakor do poveljstva in vlade v šoli. In gorje nam, če bi se posrečilo tem ljudem priti do najmanjše vlade v šoli!

Jasen zgled dobimo lahko med duhovniki samimi; kjer vlada skrajni terorizem, se mu ne upa nihče ustaviti. Pod tem terorizmom ječe mnogi duhovniki, toda ne upajo se postaviti tej strahovladi v bran, ker bi bili takoj izgubljeni. Mi smo danes v primeri z nekdanjimi učitelji dokaj svobodni in ker je večina učiteljev zrasla v tej dobi, se dobi marsikakega brezbriznika, ki se smeje, če mu spomni kateri tovariš, da je nevarnost zapasti zopet stari duhovski odvisnosti. Takim brezbriznikom in še bolj brezbriznicam kličemo z vso resnobo, naj nekoliko začno premišljati duhovske nakane in želje, katerih eno smo pribili naravnost iz duhovskega lista. To je le ena očitna nakana, skrivši pa jih goje še več. Če pogledamo na politično podnebje naše Avstrije, vidimo marsikaka znamenja, ki nam ne obetajo nič prida. Izmed vseh teh znamenj se najbolj jasno vidi — za-krivljena palica.

Zares, da vsega mi ne moremo odvrniti, ker nam preti z nesrečo, toda mnogo lahko storimo v odvrnenje nezdod. Prva točka je: Naša nerazrušna organizacija in naše društveno delo, potem vsestransko razširjanje izobrazbe in nad vse potrebna — stanovska zavednost. Kdor podpira in izvršuje to, ta pomaga pri naši obrambi.

Končno pa še nekaj značilnega. Ta duhovski protest, kakor smo ga priobčili dobesedno po »Slovincu«, je prinesel prvi »Slovenski Učitelj.« Sklepamo tedaj iz tega sledeče: »Slovenski Učitelj« je bil v začetku glasilo »Slomškove zveze«, ki je hotela veljati za društvo učiteljev. Ta list bi moral še z veseljem pozdraviti, ako novi učni red daje učiteljstvu več veljave in upoštevanja, ne smel bi pa prvi grmeti proti njemu. Ta list je sedaj prišel popolnoma v roke katehetov, kakor dejansko kaže, ker se tako poteza za katehete.

Za učiteljstvo je brez vsakega pomena, ker je izdal njegove interese. Naj zavrže še svoje ime, da mu bo pečat izdajstva vidno pritisnjen na čelo!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca prosinca 1906 K 18.866-20.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Kakšna bo učiteljska pasivna rezistenca?

(Dalje.)

2. Naše bede je kriv klerikalizem.

Že na drugem mestu smo dokazali z dejstvi, kak sovražnik je klerikalizem modernemu šolstvu. Od onega časa, ko mu je bila iztrgana iz rok, ni imela moderna šola pred njim pokoja. Učiteljstvo in šola sta bila neprestano obrekovana v klerikalnem časopisju. Zakaj pa? Povedali smo že, da ne more klerikalizem preboleti udarca, da so mu šolo in učiteljstvo vzeli iz rok. Žal mu je konkordatske dobe. To ščuvanje se je vedno množilo, dokler ni prišlo do viška. Učiteljstvo je po časopisih temu oporekalo, branilo svojo čast in svoje poštenje ter zagovarjalo sedanjo šolo. To je pa klerikalizem smatral kot predrzno dejanje, češ, ti nam bodo kaj očitali in se nam postavljali po robu? Učiteljstvo je od nas plačano, ono mora molčati in nam biti pokorno! Čul je svet čudovite modrosti: »Šola je prokletstvo za narod; šole so palače med raztrganimi kmetiškimi bajtami; rajši razbijemo deželni zbor, kakor bi privolili povišanje plač učiteljstvu; učiteljstvo naj numerira kosti, ako nam bo nasprotno.« Hujskali so po raznih shodih kmete zoper učiteljstvo, kar je bilo vzrok najostrejši polemiki po časopisih. Ob kratkem povedano: klerikalizem je napovedal boj učiteljstvu na življenje in smrt. To ga je tudi sprejelo z lahko in mirno vestjo. »Boj na divje Amonite« je bil naš odgovor, podprt s stvarnimi dejstvi. Naši članki »V ofenzivi« čakajo še do danes odgovora, čeprav so jih izzivali. Vsi doktorji svetega pisma so morali kapitulirati pred ljudskim učiteljstvom, dobro vedoč, koliko orožja imamo v rokah. Dokazali smo: 1. Klerikalizem je star in je nastal iz pohlepnosti za posvetnim imetjem. 2. Klerikalizem je del učeče naše cerkve in rabi njene nauke za dosego svojega namena. Delovanje tega bije naravnost v obraz Kristusovim naukom in učeče cerkve. Njegovo glavno geslo je: Namen posvečuje sredstva. 3. Dokazali smo, da je mednarodni in zato imenuje narodnost poganstvo. 4. Narodnost ima vedno in povsod na jeziku, da ložje vara javno mnenje, da vodi nerazsodno maso za nos. 5. Glavni namen njegovega bojevanja je posvetna nadvlada. Sredstva, ki se jih poslužuje v ta namem, so laž in obrekovanje, podpihovanje in zloraba najsvetejših naukov, cerkve in izpovednice; poveljuje greh za čednost, modrost in zaslužno delo. 6. Klerikalizem nikdar ne dožene svojega namena, ker ne more imeti greh prednosti pred čednostjo.

Kristus je prišel na svet zaradi zveličanja duš, ne pa zaradi posvetne vlade. 7. Klerikalizem je do skrajnosti slab voditelj v gospodarskih zadevah; kjer je bil on absolutni gospodar, je sledil gotovo bankerot. Dokaz konsumna in druga podjetja. 8. Udarjen je s slepoto; ima otrplo srce; drvi naprej in vodi s seboj v pogubo in prepad nerazsodno maso. 9. Rodil je protisilo, ki ga pobija kot krivoversko stranko. 10. Dobiti hoče šolstvo pod svojo nadoblast, zato črti moderno šolo in učiteljstvo. Da bi lažje dosegel svoj namen, ovira regulacijo učiteljskih plač, kakor bi bil narod temu nasproten. Dokazali smo, da to ni res.

Huda so ta očitanja, a naš klerikalizem mora molčati, ker si ne upa ugovarjati resnici. Učiteljstvu jemlje čast in poštenje po stari navadi na katoliški podlagi. Nedavno je pisal v »Domoljubu«: »Naše učiteljstvo se ne boji Boga ne hudiča, ne spoštuje nobene avtoritete — kam plovemo?« Ta list je pisan za preprosti narod. Namen klerikalizma je, učiteljstvo in šolo očrniti in jima vzeti dobro ime med narodom, da bi lažje dosegel svojo svrhu. Namen posvečuje sredstva. Že mnogo let črni in obrekuje nas in šolo na podoben in še hujši način, a vse zaman, naš narod želi imeti mnogo takih šol in učiteljev. To je naše zadoščenje.

Že lani smo mi dokazali namene klerikalizma, trdeč, da kdor se upa na katoliški podlagi slepariti narod ter širiti bratomorni boj, sovražstvo in prepir, pohujšanje, napačno odgojo in gmotno škodo, ta je narodov sovražnik, ki ne pozna in se ne boji Boga ne hudiča ter ne spoštuje božje niti državljanske avtoritete. — Ker ni videl drugega, je naš dokaz o klerikalizmu zvrnil na učiteljstvo in šolo. Lepi modrijani so to! — Sedaj hočemo še enkrat o tej priložnosti ponoviti, kar smo že davno povedali: »Povejte nam samo enega brezverskega učitelja, ki bi z namenom vzgajal v šoli tako, kakor to ne odgovarja § 1. državnega šolskega zakona. Učimo in delujemo očitno na ljudskih šolah. Kjer smo mi, so tudi duhovniki, naše delo opazuje ves narod z duhovniki vred.« Ako tega ne storite, vas imenujemo podle obrekovalce. Opravičena je trditev, ne spoštujete božje, narodne, državne niti moralne avtoritete. Vi trosite s svojim časopisjem med narod z namenom krive pojme, krivo odgojo in krivo vero, ker blatite na katoliški podlagi nauk Kristusov: Ljubite se med seboj; kdor pohujšuje, bo pogubljen i. t. d. Pa tudi božje zapovedi vam niso znane, kakor je videti.

Tudi letos vas pozivljamo na odgovor, kar smo vam dokazali. Ako nas prepričate, da to ni res, hočemo kot poštteni možje radovoljno preklicati. Ako pa ne storite tega, vas imenujemo očitne krivoverce — in kot take vas bomo smatrali tudi v bodoče. Ker smo povsod tam, kjer ste vi, imamo toliko nabranega gradiva, imenovali bi ga lahko »smrad iz pekla«, da ga je dovolj za debelo knjigo. Toda kot poštteni in dostojni ljudje nismo še odprli zatvornic tega smrada. Ako pa ne bo miru, storimo tudi to! (Dalje.)

Za enako delo — enako plačilo.

(Z Goriškega.)

Naslov članku, ki ga pišem, bi se moral glasiti nekoliko drugače; ker pa že stoji, naj ostane. Glasil naj bi se: le za enako delo — tudi enako plačilo.

Učitelj in učiteljica imejta enako plačilo, ker imata enako delo. Ali je to res? Oho, ta pa nekako dvomi na tem — porečejo tiste naše kolegince, kičitajo »Tovariša«.

Bili so časi, ko je bilo mnogo učiteljev nekako nasprotnih načelu, da imej učiteljica-učitelj enako plačo. Imeli so pač svoje razloge v stvari, a ne samo v ambiciji. Učiteljice imajo v šoli z učitelji enako delo. Dobro! Drugo pa je vprašanje, ali imamo dolžnosti do dela le v šoli ali ne morda tudi zunaj šole. Pustimo za zdaj v nemar dejanske razmere o delu zunaj šole za narod, ampak omejimo se le na delo za stanovske koristi. Naše trdno prepričanje je, da brez vztrajnega delovanja zunaj šole bi ne dosegli izboljšanja svojega stanja v dogledni bodočnosti.

Klasična priča za našo trditev je ponovna izjava poslanca dr. H. Tume v »Učit. Tovarišu«, da ima učiteljstvo v prvi vrsti le sebi zahvaliti, da je doseglo precejšnje izboljšanje.

Naše kolegince naj bi odgovorile, v koliko se čutijo zadete, da so pripomogle k temu dejstvu. Ali morejo trditi, da so delale enako z učitelji. Mnogo učiteljev nas je bilo, ki smo zagovarjali načelo: enakemu delu — enako plačilo. Ker je pa bilo mogoče dognati izboljšanje tudi potom delovanja zunaj šole, bi morale kolegince z nami enako delati tudi zunaj šole.

Poglejmo, v čem je obstajalo delo zunaj šole.

1. Stanovska organizacija.

Imamo »Zavezo jugosl. avstr. učit. društev«, deželno učit. društvo in okrajna učit. društva in njih podružnice.

Na čigavih ramenih slone vsa društva? Ali ne skoro izključno na naših? Kolegince se odlikujejo — z malo izjemami — z molčanjem, večkrat pa celo z nenavzočnostjo pri zborovanjih.

Konkreten slučaj: Neko društvo je imelo zborovanje. Došlo je 12 moških in 1 sama ženska, ker je bila baš v kraju samem. In na dnevnem redu je bilo važno stanovsko vprašanje. Ali se tako kaže v dejanju geslo: enako delo — enako plačilo? Kdo poroča pri zborovanjih? Kdo sprejema delo v odboru, kdo se mu skoro splošno izogiba?

Odborniki imajo poleg dela še zamudo časa, potrato obleke in izdatne stroške, zakaj posle opravljajo večinoma zastoj. Kje je enakost?

Važen del stanovske organizacije so nje glasila. Kdo piše v naša glasila? Uredniki in upravniki bi lahko govorili s številkami in te bi klicale na ves glas, da se učiteljice le redko oglašajo.

Brez svojih glasil ne bi bili nikdar dosegli kakega izboljšanja. Kje je ta enakost?

2. Delo zunaj stanovske organizacije

je kaj različno in brez tega bi tudi morali čakati na izboljšanje. Samo od sebe ne pride.

Kdo dela v raznih društvih v občini? Le redka je učiteljica, ki hoče pomagati pri takem delu.

Z delom zunaj šole v raznih društvih si je pridobivalo učiteljstvo ugled, in ta je tudi pripomogel do izboljšanja. Pri pevskih in bralnih društvih navadno ni učiteljic, četudi bi lahko uspešno pomagale. Učiteljice pa bi morale same ustanavljati društva za naše ženstvo po občinah in voditi po društvih one, ki drže tri vogle pri hiši. Morda je nekaj ženskih društev, kjer deluje tudi učiteljica, a še tu večkrat deluje društvo proti šoli in učiteljstvu.

Kaj ostane vedno tako? Na dan z enakim delom!

Učitelji smo ustanovili in delujemo tudi pri gospodarskih društvih po občinah. Kje pa so potrebna gospodinjstva društva?

Najtežavnejše naše delo pa je ono na političnem polju. In vendar bi brez tega lahko čakali izboljšanja.

Dr. Šusteršič je grozil učiteljem, da naj si numerirajo kosti. Prijetno delo! To je veljalo le onim učiteljem, ki so delavni na političnem polju, zakaj tu so bili v neposrednem boju s poslanci, ki so nasprotni izboljšanju učiteljskega položaja. Takrat, ko so sedele kolegince doma, se je boril učitelj na shodih v navzočnosti razjarjenih volilcev za svojega stanu interese. Ali je tu tudi enakost? In kakšni so nasledki takega delovanja? Na moški strani: napadi na shodih, napadi v političnih listih, napadi pri oblastvih in končno je prišlo celo kaznovanje.

Znani so slučaji, ki so v eni in isti občini ene in iste osebe črtile in preganjale učitelja zaradi delovanja za prospeh učiteljskega stanu, a živele v najboljših razmerah z učiteljico.

Marsikaj zanimivega bi radi navedli, a za zdaj dovolj. Naš sklep se glasi:

Enakemu delo — enako plačilo.

Te naše odkrite besede naj bodo obenem odgovor zadnji »Slovenski Gospodinjci«. Sicer se pa dajo enaki stavki posneti tudi iz zadnjega božičnega zborovanja kranjskih učiteljic v Ljubljani, ki bi se prav tako lahko vršilo v Gorici. Odkrito moramo priznati, da so izjeme tudi med kolegincami. Te si naj prizadevajo, da preženo letargijo iz svojih vrst. Imele bodo zavest, da so tu storile koristno delo, ki bo odvrnilo od učiteljic tudi tiste sovražnike, ki jih imajo danes — med zastopniki ljudstva in med ljudstvom samim.

Sicer pa: Clara pacta — boni amici.* —š—

Komentar k določilom glede draginjske doklade.

V 6. številki smo priobčili tistih 7 točk, ki jih je preciziral c. kr. dež. šolski svet v Ljubljani glede 25 % draginjske doklade kranjskemu poročenemu učiteljstvu.

K tem točkam je napisal zadnji »Gorenjec« komentar, ki se nam zdi tako umesten, da moramo vsaj z glavnimi izvajanci seznaniti svoje čitateljstvo.

Kakor znano, je deželni zbor kranjski v svoji seji dne 24. novembra 1905. sklenil, naj se učiteljem, ki imajo rodovine, dovoli 25 % draginjska doklada. Že sklep samnasebi je žaljiv za učiteljstvo, ker dosedaj še ni bilo slišati, da bi bili odmerjali zvišanje plač po tem, je li uradnik oženjen ali neoženjen. Saj duhovniki niso oženjeni, a se jim bodo plače zvišale kar za deset milijonov. Pri zvišanju plač uradnikom itd. se je le reklo: ti ljudje imajo premajhno

*) Tudi med učitelji je dovolj takih, ki drže roke navzkriž in ne store niti toliko, da bi čitali svoje glasilo, kaj šele, da bi ga naročili. Torej bi treba po izvajanjih tega članka tudi takim dati okušati neenakost regulacije plač. Ne! Ljudje so vsi: učitelji in učiteljice; in nihče kdor dela, ne dela zato, da strada. Toda sram pa bodi take mrtve člane naše organizacije, ki nimajo smisla za nič drugega nego za uživanje tega, kar so jim priborili drugi. Sicer pa pozivljamo čislane kolegince, da se oglase na ta izvajanja in tako zbude večjo agilnost, in stanovsko zavednost med kolegincami. Če bi delali vsi in skupno bi lahko dospeli prej do zaželenega smotra! Uredn.

plačo, zvišajmo jim jo za toliko in toliko, in konec je bil besedi. — Ta draginjska doklada je le neka miloščina, s katero hočejo učiteljstvu zapreti usta.*)

Najlepše je pri vsej stvari to, da so vse stranke priznale potrebo zvišanja, priznale pa tudi, da učiteljstvo dela vzorno in dosega najlepše uspehe, in da mu ni mogoče izhajati s sedanjimi plačami. Potem so pa sklenili, da ne zvišajo plač, ampak da dajo največjim siromakom nekaj — miloščine. Da je to istina, dokaz temu, da neoženjenci ne dobe vinarja, samo zato ne, ker niso oženjeni, pa naj svoj posel izvršujejo še tako vestno in uspešno.

Šusteršič je dokazal, da dežela nima denarja. Čemu je obstruiral da deželni zbor ni zvišal naklad, zaradi česar so Ceconi in drugi taki odnesli stotisoče iz dežele, ki bi jih bili morali plačati, ako bi se bile zvišale naklade, ko se je gradila nova bohinjska železnica.**)

Ta miloščina je bila namenjena kot božično darilo bednemu učiteljstvu. A minil je že Božič, pa je še ni; bliža se Velika noč — o draginjski dokladi ni ne duha ne sluha — morebiti dobi učiteljstvo za Božič leta 1906 to preimennitno darilo.

Dvakrat da, kdor hitro da, si misli naš deželni šolski svet, kadar vzdigne svojo kruto roko, da zada ubogemu učitelju-trpinu, ki gospodi ni po volji. Da, takrat je pri deželnem šolskem svetu časa dovolj na razpolago, da učitelja tem prej zadavi. Kmalu pa bodo minoli že trije meseci, odkar je bil storjen sklep v deželnem zboru, a o draginjskih dokladah ni ne duha ne sluha. Zakaj tako? Gospoda so siti, tako siti, da spe kakor kača, ki je požrla svoj plen. Kaj ji mar bore učitelj? Saj mu dajejo dan za dnevom raznih navodil, kako naj pokončuje hrošče, kako naj skrbi, da kak otrok ne vrže kakega kamenja in tako dalje.

Da pa ne bomo delali nikomur krivice, konstatujemo, da so oblastva res že delala, da se uresniči sklep deželnega zbora. Že čez mesec dni (kolika hitrost), je dobilo učiteljstvo poziv, naj dokaže, da je oženjeno, kje in kdaj je bilo poročeno, kako stari so otroci. Ko je učiteljstvo doprineslo ta dokazila, je zopet čez mesec dni priromal ukaz, naj učiteljstvo naznani, kje se njegova deca šola, kakor da bi bila draginjska doklada odvisna od tega, jeli obiskuje učiteljev sin gimnazijo ali realko, prvi ali drugi razred ljudske šole itd. Ako deželni šolski svet iz nabranega materiala ne more spoznati, da otrok, ki je star 6 let, še ni preskrbljen, potem uboga dežela ki jo vladajo taki ljudje.

Dne 13. januarja, torej že skoro čez dva meseca, je deželni šolski svet zopet razpravljal o draginjskih dokladah ter določil 7 točk (spominjaj se pri tem 7 suhih egiptovskih krav), po katerih se ima postopati pri rešitvi draginjskih doklad. Najbolj inenitni izmed teh točk sta točki 5. in 7. V peti se zaukazuje, da mora učitelj dati potrditi župnemu uradu, da njegova zakonska zveza še obstoja itd. Škoda, da so pozabili na babice, ki naj bi vsak mesec potrdile, da je učiteljeva žena še sposobna svojega moža razveseliti s prirastkom v družini. To bi bila prava natančnost, kakršne so vajeni naši birokratje. Ljudje ki, so izumili to, zaslužijo, da se njih spomin ovekoveči za vedno.

Najbolj smešna pa je točka 7., v kateri se naroča davkarijam, naj naznanijo, kateri učitelj še ni dvignil zapadlih

*) Kakšnih misli je kranjsko učiteljstvo, je povedalo na svojem shodu o zadnjem Božiču. Uredn.

**) Teh stotisočakov ne bo nikoli več. Toda zanje ni škoda, ker jih je požrla klerikalna obstrukcija! Ali ne? Uredn.

mesečnih obrokov draginjske doklade. O ti sveta nedolžnost! Učiteljstvo že za tri mesece ni potegnilo tiste famozne draginjske doklade, namreč za december 1905, januar in februar 1906, pa je menda še za več mesecev ne bo, kakor kaže hitrica deželnega šolskega sveta.

Torej davkarije bodo poročale, kateri učitelj dva meseca ni dvignil draginjske doklade. Ne, gospoda kiste presita, to je prehud poper! Takih burk ne uganjajte z učiteljstvom, drugače se lahko pripeti, da bo toisto učiteljstvo povedalo ljudstvu, da se bavite namesto z delom v pisarnah z neslanimi dovtipi in burkami. Saj še vi, ki imate skoro desetkratne plače, dvignete vsak mesec plačo takoj, ko je plačljiva. Potem naj do skrajnosti izstradano učiteljstvo pusti ležati tiste groše po dva meseca v davkarijah! Dajte nam naprej, a ne za dva meseca, ampak za dve leti, pa še ne bomo poplačali dolgov zadnjih let.

Iz vsega, kar se je godilo v zadevi draginjskih doklad, pa je razvidno, da naša slavna vlada ni prijateljica šolstva, osobito pa ne slovenskega šolstva. Najboljši dokaz, da je vladi ležeče na tem, da se slovensko šolstvo ne razvije na noben način, je to njeno postopanje napram učiteljstvu. Ona hoče na vsak način slovenskemu učiteljstvu pristuditi šolo ter jo s tem vreči ob tla. Slovenec naj bo kuli, v deželo se bodo potem importirali kot uradniki puhloglavi nemški grofje, vitezi in barončki, ki nimajo niti toliko soli v glavi, da bi se naučili našega jezika. Učiteljstvo je važen faktor, ima veliko moč, škoda, da je ni začelo rabiti že prej bolj odločno, da bi odprlo ljudstvu oči, potem bi tem privandrancem bilo že davno odklenkalo, da bi morali pobrati šila in kopita in jo popihati »in das Land der Tugend und Gottesfurcht«.

Upamo, da se bo učiteljstvo krepko odzvalo temu ironiziranju od strani šolskih oblastev.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Mesec svečan se bliža koncu, zato prosim one člane, ki še niso doposlali zneska 2 K 10 h za rezervni zaklad (§ 5, točka b), da to čimprej store. Tudi druge zastanke naj blagovolijo poravnati. — Red je prva dolžnost društvenikov.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo je ob polni udeležbi zborovalo 8. februarja t. l. v Rudolfovem. Zborovanje je bilo združeno s predavanjem prof. Reisnerja o prirodozlovnih poizkusih in uporabi aparatov v ljudski šoli. Priporočaje izmed prirodoznanstva posebno prirodozlovje, ker je za pouk tega treba najmanj dragih učil, je govoril g. predavatelj o vprašanju zanimivo in prepričevalno, kakor je možno le strokovnjaku ter z vrlo posrečenimi eksperimenti pokazal, kako naj bi se demonstriralo to in ono. Tako je predavanje nudilo vsakomur nekaj novega. Izrekla se je g. predavatelju splošna zahvala, nakar je odgovoril, da je vsekdar na razpolago naprednemu učiteljstvu. Zato pa čast, komur čast! Temu je sledilo društveno zborovanje. Sklenilo se je med drugim, da se vrši prihodnje zborovanje 3. maja t. l. in sicer v Toplicah. Ondotni zdravnik bo tedaj predaval o higieni. Poleg tega je na dnevnem redu volitev društvenega odbora, ako bosta namreč navzoči $\frac{2}{3}$ društvenikov, in morda še kaj drugega. — Bodočnost učiteljstva je v njem samem, zatorej, zavedni kolegi in koleginja! Na veselo svidenje v Toplicah!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje v četrtek dne 1. marca t. l. ob 10. uri predpoldnem v Konjicah po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje tovariša Jurka o novem šolskem in učnem redu. 4. Predavanje tovariša Rosensteina. (Na kaj naj pazi učitelj pri prestopu iz nižjega v višji razred.) 5. Pogovor o temah za letošnje »Zavezino« zborovanje. 6. Volitev delegatov za letošnje »Zavezino« zborovanje. Po zborovanju pevska vaja v Čitalnici. Odbor.

Ljutomersko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 1. suša predpoldne ob polu 11. uri v Franca Jožefovi šoli v Ljutomeru. Vzporod: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje g. Vaude: Paberki. 4. Najvažnejše iz pedagoških in šolskopolitičnih listov. (Poroča g. ravn. Robič.) 5. Načrt za delovanje v letu 1906. 6. Slučajnosti.

K mnogobrojni udeležbi vabi vljudno

Iv. Tomažič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 1. marca t. l. ob 10. uri predpoldan v okoliški šoli z naslednjim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Računanje na srednji stopnji. (G. prof. Lavtar.) 4. Delo pri čebelah med letom (g. Wesiaak). 4. Slučajnosti. Ob pol 10. uri zboruje tudi učit. čebelarsko društvo in odbor učit. društva. K prav obilni udeležbi vabi

Kopič, predsednik.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 1. febr. t. l. v Ormožu svoje glavno zborovanje pri prav mnogobrojni udeležbi. Navzočih je bilo 30 članov, kar lahko s ponosom pribijemo. Upamo, da se je začelo svitati, četudi ob uri 11, ter se nadejamo, da bodo izostajala dosedanja opravičena očitavanja na adresu pogostih absentistov in onih, ki radi kritikujejo delovanje društva izven njega, svojo podporo pa odtegujejo.

Ob koncu društvenega leta je štelu društvo 31 rednih članov, 4 izvanredne in 4 častne člane, skupaj 39 članov. V pretečenem društvenem letu je bilo 6 zborovanj: 3 v Ormožu, po eno pri Tomažu, na Humu in pri Svetinjah, ter 3 odborove seje. V zborovanjih se je vršilo 9 predavanj, oz. obširnejših poročil. Da je tudi naše društvo v družbi drugih štajerskih učiteljskih društev peticioniralo za izboljšanje našega gmotnega stanja, za odpravo nepravilnega krajevnega plačilnega sistema in za odpravo še tolikih in tolikih krivici, ki še težijo naš stan — je samo ob sebi umevno.

Dohodkov je bilo 106 K 44 vin., izdatkov 58 K 67 v., prebitka torej 47 K 77 vin., ki se ima popolniti v 50 K ter porabiti v pokritje II. roka pokroviteljnine »Učiteljskemu konviktu«. Članarine je na dolgu 15 K.

Za tekoče leto si je društvo izvolilo v odbor sledeče gg.: Josip Rajšp, predsednik in blagajnik; Anton Porekar, podpredsednik; Adolf Rosina, tajnik; Domicijan Serajnik, pevovodja; Ivan Košar in Jakob Preindl, odbornika. Odstopivšemu predsedniku g. Porekarju bodi v zagotovilo, da se bo društvo vedno rado spominjalo, s kako spretnostjo in s kako neutrudljivo vnemo je on kot predsednik toliko let srečno vodil naše društvo, dostikrat po viharjem in razburkanem valovju, a vedno z veseljem v povzdigo in v prospeh našega učiteljskega društva. Hvala lepa, Loubet, a tebi naš Fallières, dosti uspeha! Na novo so pristopili gg.: Domicijan Serajnik, učitelj na ormoški okoliški šoli, Ivan Vertot, učitelj na Runeču, in Fran Karbaš, učitelj pri Miklavžu.

Po dnevnem redu so se zborovalci zbrali v Gomzejevi gostilnici, kjer je učiteljski kvintet — sestavljen iz gospodov Dom. in Fran Serajnik, Zolnir, Preindl in Najžer — izvrstno proizvajal več godbenih in pevskih točk.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je imelo dne 11. svečna 1906 na Vidmu svoj redni občni zbor. Zbralo se je 22 društvenikov, a pričakovali smo boljše udeležbe. Res jih je nekaj svojo odsotnost opravičilo, a mnogi so pa društveniki le na papirju ter si domišljujejo, da so s tem že dovolj storili v boju, ki ga bije učiteljstvo v sedajih časih na celi črti. Kakor se nekateri malo ali nič ne zani-

majo za društvo in sploh za stanovske interese, izpričuje dejstvo, da je v obeh okrajih še 25 — pišem petindvajset — učiteljskih oseb, ki niso člani društva. Temu je društvo preslovensko, onemu preliberalno, nekaterim sploh ne ugaja učiteljska družba, zakaj plavajo v višjih sferah ter zro le pomilovalno na nas. Mlačneži, zdramite se vendar enkrat ter prihitite med tovariše! Ako se boste enkrat odločili za ta korak, uvideli boste, da ste dosedaj tavalili po temi. Prihodnje leto bo pa statistika o številu društvenikov mogla ugodneje poročati. Zlasti pa pričakujem, da v bodoče ne bo nobenega društvenika, ki bi zamudil vsa zborovanja. Naša zborovanja so naši prazniki! Že vsak delavec čuti potrebo organizacije, tembolj mora to čutiti učitelj, ki ga pritiskajo ljuti nasprotniki k tlom. —

Leto 1905. je bilo že 33. društveno. Rednih članov je bilo v začetku leta 47, podporni 4 in 1 častni član. Med letom je pa društvo izgubilo zaradi smrti in preselitve 8 članov, novih pridobilo pa tudi 8. Zborovanj je bilo to leto 5. Navzočih je bilo pri vsakem zborovanju povprečno 22 članov. Daljših predavanj je bilo 5, in sicer: 1. Nekaj misli o osemletni šolski dobi. (Tominc.) 2. Predmet po Kernu. (Jamšek.) 3. O modernem risanju. (Supan.) 4. O podrobnih učnih načrtih iz prirodopisja. (Gajšek.) 5. Naša stanovanja. (Knapič.)

Društvo je protestiralo proti nameravani ustanovitvi takoimenovanih pripravljalnih tečajev za učiteljske suplente brez izpita. Ker so slično resolucijo sprejela tudi druga bratska društva, bo menda dež. šol. svet to zadevo pustil zaspati. — Pri tem občenem zboru smo vzeli v razgovor tudi novi šolski in učni red, ki se odlikuje posebno po nekaterih otročje natančnih določbah, na drugi strani pa kaže še precejšnje pomankljivosti. — Poročilo blagajničarke izkazuje 314,22 K dohodkov in 248,96 K izdatkov. Prebitka je torej 65,26 K. Od tega se naloži v »Hranilnici in posojilnici učit. konvikta v Ljubljani.« Polovica aktivnih terjatev, ki znašajo 57,80 K, se pošlje »Učit. konviktu«.

Na dnevnem redu je bila tudi volitev odbora za novo triletno dobo. Izid je bil sledeči: Janko Knapič, nadučitelj na Vidmu, predsednik; Blaško Tominc, nadučitelj v Globokem, podpredsednik; Fran Drnovšek, učitelj v Artičah, I. zapisnikar; Ludovik Potočnik, učitelj v Dobovi, II. zapisnikar; Ivana Piller, učiteljica v Kapelah, blagajničarka; Fran Jamšek, učitelj na Vidmu, pevovodja; Mavro Tramšek, nadučitelj na Sromljah, odbornik. — Da je predsednikom izvoljen zopet požrtvovalni tovariš J. Knapič, nam je porok, da se bo društvo obdržalo na višku delavnosti, kakršno je razvijalo do sedaj, ter da bo vedno in vedno še stremilo po višjem. Tovarišu predsedniku ni nobeno delo pretežavno, zakaj on ima pred očmi vedno le, kako bi se moglo učiteljstvu njegovo stanje izboljšati. Kličem mu torej: Dal Bog, da bi zaslužni naš tovariš vodil društvo še mnogo let, ter da bi po preteku te triletno dobe, ko smo mu zopet naprtali vodstvo društva na njegove že itak obremenjene rame, obhajal v krogu svojih stanovskih tovarišev desetletnico predsedovanja. Zivio!

—ek—

Slovenjegraško učiteljsko društvo je zborovalo dne 2. t. m. v Slovenjgradcu. Žal, da je bilo to zborovanje primerno s prejšnjimi kaj slabo obiskano in udeležba tako pičla, da smo jedva mogli zborovati. Nekaj tovarišev je bilo iz raznih vzrokov ravno ta dan zadržanih, a druge je pa menda oplašila ostra zima, da jih nismo mogli pozdraviti pri zborovanju. Sicer pa bi bilo tudi želeli nekoliko več smisla za društvene interese, kar bo v čast in ponos ne le našemu društvu, ampak tudi vsakemu posameznemu društvenemu članu.

Tov. predsednik se je v svojem otvoritvenem govoru spominjal večletnega člana okr. šol. sveta in načelnika okr. zastopa slovenjegraškega, umrlega g. Ivana Rogina, moža, ki je bil takorekč duša narodnega življa v okraju slovenjegraškem in si v svoji delavnosti v narodnem in gospodarskem oziru pridobil neveljavih zaslug. Preminul je mož, ki je užival ugled in spoštovanje ne le pri svojih rojakih, ampak tudi pri nasprotnikih. Zato časten spomin možu, ki so nanj zrli s ponosom rojaki ne le v domačem okraju, ampak tudi daleč naokrog. V znak sožalja se dvignejo s sedežev.

Takisto izraža tov. predsednik imenom društva iskreno sožalje navzočemu tovarišu Barletu, ki je izgubil tako nena doma svojo drago mamico.

Zapisnik o zadnjem zborovanju se odobri. Nato nas opozori tov. predsednik na nekatere nove pojave na polju slovenske književnosti, med drugimi tudi omeni knjige »Slovenske Matice«. Prečita dalje došlo tiskano poročilo o XI. občenem zboru društva za zgradbo učiteljskega konvikta; žal, da je bilo takrat tako majhno število društvenikov navzočih, a vkljub temu se tov. Košutniku posreči, da nabere vsaj par kronic za konvikt. Upamo pa, da ta notica ni bila zadnja, kar bi ne bilo čudno za naše društvo.

Končno naj še omenim, da smo takrat tudi po zborovanju izvanredno ostali še vsaj nekoliko uric skupno v Narodnem domu. Mladi pevski zbor slovenjegraške čitalnice pod vodstvom tov. Koržeta nas je kaj prijetno zabaval, divili smo se krasnemu tenorju tov. Kranjčiču, ki je iz Škal poletel k nam. Hvala mu!

Da se kmalu uresničijo besede, ki si nam jih zaklical ob slovesu! Za smeh in kratek čas pa je neumorno skrbel tov. Silvester. Tako menda ni bilo nikomur dolgčas.

»Utile et dulce« naj nas združi tudi pri prihodnjem zborovanju dne 18. sušca t. l. v Slovenjgradcu. Pa vsi na krov!

M.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“. Leto XXVII. Štev. 2. — »Umetniška vzgoja v šoli z ozirom na učno snov« se imenuje aktualen članek, ki ga je češki napisal F. V. Krejči, poslovenil pa Dragotin Svoboda. — Na drugem mestu čitamo strokovnjaško poročilo Matije Herica »Stvarna in jezikovna preosnova oblikoslovnih pravil o izračunanju ploščin in prostornin na naših ljudskih šolah.« — Dr. J. Bezjak odgovarja v članku V obrambo predikata, »biti« na članek dr. Tominška, ki ga je priobčil »Popotnik« v 1. letošnji številki. — Fr. Kocbek in dr. J. Nerat nadaljujeta s svojim poročilom »S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku leta 1904.« — Janko Bratina objavlja članek »Kaj znajo naši gimnazijci.« — V razpredelku »Šolstvo v tujini« čitamo poročila o bolgarskem ljudskem šolstvu leta 1903/1904 (prof. A. Bezenšek), o šolstvu na Islandu (D. P.) in o šolstvu v Ženevi. — »Književno poročilo« navaja letošnje knjige »Slovenske Šolske Matice.« — »Listek«, »Pedagoški paberki« in »Kronika« tvorijo zanimive oddelke bogato založenega »Listka«. — Tudi ta »Popotnikova« številka nas opravičuje do vzklika: Priporočajte in širite naš edini pedagoški in znanstveni list.

Letošnji knjižni dar „Slovenske Šolske Matice“. Društveniki so prejeli za leto 1905. četvero knjig, namreč:

1. Pedagoški Letopis, V. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. Vsebina: I. Pedagoško društvo: a) Začetni pouk v čitanju in pisanju (Fr. Gabršek). b) O slovstvu za mladino (Josip Brinar), II. Razpravi: a) Umetniška vzgoja (Josip Schmoranz). b) O oprabi in oplodbi pri rastlinah javnocvetkah, semenčnicah ali semenoploščnicah (Janez Koprivnik). III. Teme in teze pedagoških poročil pri društvenih in uradnih učiteljskih skupščinah l. 1905 (Jakob Dimnik). IV. Poročilo o delovanju »Slovenske Šolske Matice« leta 1905. (Fr. Gabršek). V. »Slovenske Šolske Matice« upravni odbor in imenik društvenikov.

2. Učne slike k ljudskošolskim berilom. Drugi del: Učne slike h berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole, izdaja v štirih delih, II. del v Josinovem-Ganglovem Drugem berilu. — Uredila H. Schreiner in dr. J. Bezjak.

3. Zgodovinska učna snov za ljudske šole. Spisujeta prof. J. Apih in dr. M. Potočnik. Peti (predzadnji) snopič.

4. Nazorni nauk. Za prvo šolsko leto. Spisal Gabrijel Majcen. — Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. Prvi del. Uredila H. Schreiner in dr. Fr. Ilešič.

Testament. Narodna igra s petjem v štirih dejanjih. Po romanu Janka Krsnika spisal Janko Rozman. Pevske točke priredil Emil Adamič. V Ljubljani 1906. Založil L. Schwentner. Str. 91. Cena 1 K 40 h, po pošti 1 K 50 h. »Testament« je dobra in efektna dramatizacija znanega Krsnikovega romana, ki je dosegla na ljubljanskem odru lep uspeh. Že tedaj smo govorili o igri, a še obširneje smo se bavili z izborna godbo, ki jo je igri napisal tovariš Emil Adamič. — Prepričani smo, da bodo tudi izvenljubljski odri začeli uprizarjati to narodno igro, ki nudi igralcem dovolj prilike, da se izkažejo, ki pa ima tudi za gledalca dovolj užitka.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Posojilnica v Žužemberku 50 K; hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani 100 K; zadnji gostje pevskega društva »Soča« pri Sv. Luciji 5.02 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino à 2 K za učiteljski konvikt za l. 1906, so plačali: Tov. Kmet Andrej, nadučitelj in tov. Lapajne Josip, učitelj v Cerkljah; tov. Stupica Ivan, učitelj v Dražgošah; tov. Ažman Josip, nadučitelj in tov. Kalin Marija, učiteljica na Breznici; tov. Mikuš Zdravko, nadučitelj in tov. Barle Marija, učiteljica v Prečni; tov. Hren A. nadučitelj, tov. Kukovec E., učiteljica in tov. Zwirn M., učiteljica v Stoprcah. — Tov. Jereb Fran, nadučitelj in tov. Thaller Erna, učiteljica na Ospem; tov. Pajalič Nika, učiteljica v Berseču; tov. Macarol Alojzij, učitelj v Šempolaju; tov. Marčelj Anton, učitelj na Brezovici pri Materiji; tov. Benič Mavricij, učitelj v Št. Mavru; tov. Lukančič Tomo, učitelj pri Gaberjah pri Rubjah.

Učne ustanove in doneski za šolanje otrok članov »Prvega splošnega uradniškega društva avstro-ogrske monarhije na Dunaju.« Uradniško društvo je podelilo koncem januarja t. l. 5 učnih ustanov, od katerih so dobili trije šolajoči se učiteljski otroci 3 ustanove v skupnem znesku letnih 1250 K. Vrhutega je društvo dovolilo za šolsko leto 1905/06 prav znatno vsoto, namreč 39.860 K kot donos za šolanje šolajočih se otrok neimovnih društvenih članov; od te vsote pride na učiteljstvo 23.660 K. Došlo je društvu 795 prošenj; med temi je bilo 452 iz učit. krogov. Ugodno rešenih je bilo 471; med temi 280 iz krogov učiteljev, oziroma učiteljskih vdov. — Iz teh podatkov je razvidno, da uradniško društvo, katerega zavarovalni pogoji prekašajo po svoji ugodnosti pogojev enakih naprav, nudi svojim članom še dobrote, kakršnih druge enake korporacije ne morejo dajati. Odtod izvira tudi, da je pristop k uradniškemu društvu še posebno koristen za učiteljstvo, zakaj, ker je pri reševanju prošenj za humanitarne prispevke vodilno načelo, v prvi vrsti ozirati se na one, ki so v slabjših gmočnih odnosih, podeli uradniško društvo večji del dovoljenih prispevkov učiteljstvu.

Štrajk zdravnikov. Organizacija nižjeavstrijskih občinskih zdravnikov grozi s štrajkom, ker jim deželni odbor ni dovolil zvišati tarifa, ki je že 100 let isti. — Ako zdravniki, zakaj ne učiteljstvo?

Razširjenje šole v Škocjanu pri Turjaku. Občini Turjak in Lipljenje na Dolenjskem sta sklenili, da se enorazrednica v Škocjanu razširi v dvorazrednico.

Preganjanje naprednih učiteljev na Dunaju. Dne 1. t. m. so dunajskim učiteljem prvič izplačali plače po novi regulaciji. Pri tem se je pokazalo, da se je pobožna Luegerjeva stranka nizkotno maščevala nad naprednimi učitelji ter jih je uvrstila v najnižji plačilni razred. Tako je potisnjen znani pisatelj R. Hawel iz 1. v 3. plačilni razred, dasi služi že 27 let.

Risarski metodiški nasveti. Vobče velja pri risanju načelo, da učitelj riše in kaže na tabli; vendar je treba pri slikanju z barvami časih stopiti k učencu ter mu pokazati na papirju, toda ne na učenčevi risbi, ampak na drugem listu, ker delo učenca mora biti vedno ločeno od učiteljevega. Da je risanje po spominu velike važnosti, kaže dejstvo, ker otroci najrajše rišejo iz spomina. V resnici se pa vrši tudi vsako risanje in slikanje iz spomina. Ako rišemo ali slikamo kak predmet po naravi ali po predlogi, pričnemo delati takrat, ko predmet ne gledamo, torej rišemo ali slikamo v tem trenutku iz spomina. Spomin v tem slučaju je kratek ter ga podpira vedno ogledovanje predmeta. Tisti pa, ki predmet natančno pozna, ga more risati tudi popolnoma iz spomina. Spretnost v risanju kažejo učenci najbolj s tem, da znajo veliko predmetov narisati prosto iz spomina.

Modra odredba. Učiteljstvo tržaških državnih ljudskih šol je stavilo na namestništvo predlog, naj se k prvim razredom odpro nove paralelke, ali pa naj se število otrok prvih razredov kolikor možno zniža. Ta svoj predlog je učiteljstvo utemeljilo s tem, da so učni uspehi zaradi neznanja učnega jezika (ob sedanjem visokem številu otrok posameznih vzporednic I. razredov) razmeroma slabi. Ta, z ozirom na te šole kakor faktično obstoječe zlo, jako pameten predlog je namestništvo zavrnilo ter je pod št. 3013/Pr. z dne 6. svečana 1906. odredilo, da naj se onim učencem, ki pokažejo v I. razredu popolno nesposobnost za nemški pouk (einen gänzlichen Mangel an Eignung für den deutschen Sprachunterricht), zabrani ponavljanje prvega razreda ter naj se jim ukaže iti v šole, primerne njih maternemu jeziku! To je izvrstno! Gospoda je samo pozabila povedati, kam naj pošljejo tržaški Slovenci svojo deco in kje je v Trstu šola, ki je primerna materinskemu jeziku slovenskih otrok! — O pedagoški strani te namestništvene odločbe ne bomo govorili, ker prihaja silno malo pedagoško modrih odločb iz palače na tržaškem glavnem trgu. Le toliko omenjamo, da so, če sklepamo po tej namestništveni odločbi, te šole pedagoška nesmisel, ako so take, da jih otrok, ki je sicer normalno razvit, samo zaradi učnega jezika ne more obiskovati s pridom. Tudi dragoceno priznanje c. kr. primorskih pedagogov tiči v citirani odločbi; to niso šole za občo naobrazbo, ki jo garantira § 1. državnega šolskega zakona, ampak to so ponemčevalnice nenemških narodov ob Adriji.

Ali bo boj proti jetiki uspešen? Ni še davno tega, kar so bile koze ena najstrašnejših nalezljivih bolezni. Vsako leto je več tisoč ljudi umrlo za njimi, mnogo pa jih je bilo spačenih za vse življenje. Danes pa mlajši zdravniki koz niti ne poznajo več. Še v zadnjih desetletjih je provzročal legar mnogoštevilne razširjene epidemije, ki so ugonabljele stotine na stotine ljudi. Danes pa, ko je že skoraj povsod, tudi v manjših občinah na deželi, preskrbljeno za zdravo pitno vodo in so na razpolago razkuževalna sredstva, nastopa legar le še sporadično, to je v posameznih slučajih ali pa kvečjemu v majnih epidemijah, ki se dajo lahko izolirati in odpraviti. Še pred kratkim je vsaka mati trepetala pred davico. Leto za leto je ta kužna bolezen pomorila nebroj otrok, mnogo jih je spravila v smrtno nevarnost, če se ni takoj izvršila težavna vratna operacija. Danes pa, ko imamo v cepivu proti davici izvrstno zdravilo in obvarovalno sredstvo, je izgubila ta kuga svoje grozno lice, onih nevarnih komplikacij, ki so zahtevale nujno operacijo, pa ne vidimo več nastopati. Odkar je uvedeno Pasteurjevo cepljenje proti steklini, umrje le še 1 na 200 ugriznjenih, medtem ko jih je prej umrlo 12 na 100. Oglejmo si še malarijo ali mrzlico. Ta kuga je v mnogih pokrajinah tako ljuto razsajala, da nihče ni ostal zdrav, da so vsi prebivalci oboleli, mnogi umrli, mnogi pa hirali vse življenje. Odkar so učenjaki spoznali, da prenašajo komarji provzročitelje te kuge od človeka do človeka in odkar se je v kininu dobilo izvrstno zdravilno sredstvo, začenja malarija povsod ponehavati. V krajih, ki so bili zaradi malarije prej odrezani od vsakega prometa, se razvija živahno življenje, cvete sedaj obrt in industrija. — In po teh velikanskih uspehih, ki so se dosegli pri vseh infekcijskih boleznih, naj bi se pri jetiki ničesar

ne dalo doseči? Ravno nasprotno; jetiko je lajše odvrčati kakor druge kužne bolezni, treba je le zadostnih sredstev, treba je, da sodeluje vse razsodno občinstvo in da podpira ona podvzeta in društva, katerih namen je boj proti jetikil!

Iz seje pomnoženega c. k. okr. šol. sveta za goriško okolico 15. febr. 1906. Gospod predsednik je nagovoril navzoče o pričetku nove šestletne dobe. Vabil jih je k složnemu delovanju, od katerega je zavisen razvitek šolstva. Opozoril je, naj se varuje uradna tajnost. Gospod podpredsednik mu je izrekel v imenu članov c. kr. okr. šol. sveta čestitko k odlikovanju z Leopoldovim redom. Potem je gospod predsednik čestital dvema odlikovancema z zlatim križem za zasluge. Oba sta bila mnogo let člana okr. šol. sveta. Eden zaradi bolehnosti ni mogel kandidirati pri volitvi v okr. šol. svet, drugi zastopa tudi v tekoči dobi dež. odbor. Gg. Terpin in Gruntar sta tudi med učiteljstvom spoštovana moža, ker sta se pri vsaki priliki odlikovala po svoji pravicoljubnosti in dobrohotnem postopanju. Iz uradnega poročila se je zvedelo, da c. kr. dež. šol. svet ni privolil poldnevnega pouka v I. razredu na dvorazrednici v Ročinju. Uvrstilo se je učiteljstvo v smislu novega zakona 14. januarja t. l. v tri plačne razrede.*) Staleža za učitelje in učiteljice ostaneta tudi nadalje ločena. Nagrada izprašanih učiteljic za ženska ročna dela se je zvišala od 30 na 40, neizprašanih od 20 na 30 K za vsako uro na teden. Pooblastilo se je predsedništvu, naj izvede obzidanje šolskega zemljišča v Mirnu in se pogaja z občino Ajdovščino, da bi se napravili dve novi šolski sobi na občinske troške in dali v brezplačno rabo. Preko prošenj za draginjske doklade se je prešlo na naslednjo točko dnevnega reda. Dovolile so se nekatere manjše naprave in poprave na Ligu, v Kronbergu, na Kambreškem in vzela se je na znanje pritožba kanalskega učiteljstva zaradi slabih šolskih prostorov. Bogoslovcu Ivanu Reščiču, bivšemu učitelju v tem okraju, se je podelila podpora 100 K in vdovi pok. učitelja Volariča 50 K, dasiravno je pokojnik služil zadnja leta v drugem okraju. Prošnji Fr. Podgornika, gojenca III. tečaja na učiteljski v Kopru se ni ugodilo, ker so se plače izboljšale in to privede zadostno število učiteljev na Goriško. Rešilo se je poročilo o okr. učit. skupščini l. l. s tem, da se je odobrilo v vseh točkah brez vsake premembe. Skupščina je bila sprejela predloge: 1. Učiteljstvo naj o velikih počitnicah predlaga z vlogo na c. kr. okr. šol. svet, katere knjige in dela naj se nakupijo za okr. učiteljsko knjižnico. 2. Ljudske šole naj se poddržujejo. 3. C. k. okr. šol. svet naj preskrbi dobra učiteljska stanovanja. 4. Vzame naj se na posodo denar za zidanje šolskih stavb proti amortizaciji. 5. Dovolj naj se potrebn denar za pouk v risanju po naravi. 6. Novinci naj se ne nameščajo na enorazrednicah. Ad 1.) Vsaka učna oseba lahko stavi glede nakupa knjig za okr. učit. knjižnico pismene predloge na c. kr. okr. šol. svet, ki jih izroči konec velikih počitnic predsedniku knjižnične komisije. Ad 2.) Predlog se odpošlje c. kr. dež. šol. svet v uvaževanje. Ad 3.) Ne more se trditi, da bi bil c. kr. okr. šol. svet dolžan skrbeti za učiteljska stanovanja; vendar pojde c. kr. okr. šol. svet v tem oziru učiteljstvu na pomoč. Ad 4.) in ad 6.) Predlog se bo po mogočnosti upošteval. Ad 5.) Predlog se s priporočilom predloži c. k. dež. šol. svet.

Sklenilo se je, da se izreče g. prof. Gvaizu zahvala za njegovo velezanimivo in v vsakem oziru dovršeno predavanje o risanju po naravi. Zahvala se izreče tudi učiteljici ženskih ročnih del na c. kr. ženskem učiteljski, gospici Al. Baubela, za njen trud pri razstavi ženskih ročnih izdelkov. — Ožji c. kr. okr. šol. svet je imel 14. febr. t. l. sejo. Rešil je poleg zgoraj navedenih točk še sledeče: Dovolil je gci. Mariji Blažičevi, učiteljici v Kamnjah, 6 tedenski dopust zaradi bolezni. Podelil je enemu nadučitelju 60 K podpore. Sklenil je, naj se premestita dva učitelja iz službenih obzir. B.

Benjamin Franklin. Dne 17. januarja je minilo 200 let, odkar se je rodil v Bostonu Benjamin Franklin, ki je iznašel strelovod in ki je bil glavni bojevnik za ameriško svobodo. Franklin se je tudi že bavil z vprašanjem abstinence in vegetarijanstva. Tudi se je bavil s stavljenjem koz in ženskim

vprašanjem. Vse to so stvari, ki so prišle mnogo pozneje na dnevni red, a veliki Franklinov duh jim je pripravljaj pot. Leta 1730. je ustanovil prvo knjižnico za izposojevanje knjig ter mislil na ustanovitev etične družbe. Bil je pravi estetik, ki ni samo učil nravnih idealov, temuč jih tudi sam izvajal. Na verskem polju le kazal Franklin toleranco, kakršna je sedanjemu narodu neumljiva. Vzgojen je bil kot pobožen presbiterijanec, a je kmalo mnogo dogem zavrgel, dasi je ostal vse življenje veren. Obžaloval pa je opetovano, da so verski članki največ zato na svetu, da nas ločijo in delajo neprijazne, ne pa da bi si prizadevali učiti, pospeševati in utrjevati nravnost. Dajal je brez razlike na verstvo prispevke, ako se je kje gradila nova cerkev, sinagoga ali tempelj. Dognal je celo, da so v Filadelfiji zgradili veliko poslopje, kjer so imeli svoje dvorane pridigarji vseh veroizpovedanj, kolikor jih je bilo v mesta.

Češki dobrotvor. Predsednik češke akademije v Pragi, član gosposke zbornice Josip Hlavka je velik dobrotnik svojega naroda. Zopet je podaril narodu dve veliki ustanovi, in sicer 250.000 K za napravo višjega gospodarskega zavoda in 2 milijona kron za humanitarne in znanstvene namene. Gospodarski zavod bo urejen kot oddelek akademije. V njem se bodo pod vodstvom teoretičnih in praktičnih strokovnjakov poučevali in izpopolnjevali mladi ljudje v industriji in trgovini. V ta namen se bodo podpirali tehniki in trgovski akademiki, da morejo vstopiti v prakso pri velikih industrijskih podjetjih, v velikih trgovinah, da se nauče čimveč jezikov, da gredo na poučna potovanja, ter si ogledajo razna podjetja v inozemstvu. Ustanova dveh milijonov se začne rabiti za svoje namene ob primernem času, a namen se pojasni natančneje pozneje. Kakor znano, je ta veliki češki mecen položil temelj češki akademiji z ustanovo 200.000 K, nadalje je daroval 100.000 K za češko slikarsko akademijo v Pragi. Osnovalec je tudi dijaški konvikt v Pragi. Slavni ta češki mecen slavi letos svoj 75. rojstni dan.

Slovenska pedagog na Bolgarskem. Nemška vadnica za slovenske šole od Henrika Schreinerja in dr. J. Bezjaka je zdaj v rabi v bolgarskih šolah v Plovdivu in Sofiji. Tamošnji profesorji so se prepričali, da je ta učna knjiga sestavljena po izborni metodi in da se odlikuje po lahkem umevanju v jezikovnem oziru. To je častno priznanje za naša domača pedagoga!

Poštarne znamke se podraže. Ministrstvo za trgovino namerava baje povišati pristojbino za pisma. Namesto sedanje znamke za 10 h uvede s 1. marcem t. l. baje znamko za 12 h.

Najvišje stavbe na svetu. Najvišja hiša na zemlji je danes dom svobodomislecev v Čikagi, ki ima 20 nadstropij in je visoka 96 m. Ko bo »Sunovo« (solčno) poslopje v Novem Jorku gotovo, bo imelo 32 nadstropij in bo visoko 133 m. Dunajski Štefanov stolp meri 137 m visokosti.

Ozemlje Jugoslovanov, t. j. Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov, meri 420.000 km². To površje je večje nego Japonska, ki ima 317.400 km², a nekaj manjše od Francije.

Najstarejši evropski časopis. Te dni je v Amsterdamu obhajal časnik »Oprechte haerlemsch Courant« svoj 250letni jubilej. Časopis je začel izhajati 8. januarja 1656. Do leta 1793. je list prav dobro izhajal, a prinašal je bolj zabavno kakor politično berilo. Od tega leta pa se je oprijel gesla: »Edinstvo, enakost, bratstvo.« Ko je Nizozemska prišla pod francosko cesarstvo, je ta časopis prinašal le še razne oglase, a še te tudi v francoskem prevodu. Ko pa se je Nizozemska osvobodila, povzpela se je tudi »Courant« do prejšnje slave.

Razgled po šolskem svetu.

— **Pletarstvo v Halozah.** Naučno ministrstvo je s 1. januarjem 1906 ustanovilo pri Sv. Barbari v Halozah »Potovalni pouk za pletarstvo«. Poučujejo po 8. ur na dan deset šoli odraslih dečkov do 30. junija. Več učencev se ne sprejme. Pač pa lahko vstopi na eventualno izpraznjeno mesto vsak čas noyinec. Vodstvo »Potovalnega pouka« opozarja tem

*) To smo javili že v zadnji številki.

potom na ta posebno za Štajersko prepotrebni zavod društva in razne trgovce, ter jih vabi, da store pravočasno svoja naročila.

— **Splošni ljudskošolski pouk na Ruskem.** Ministrski svet in višje oblasti so se izrekle za splošni ljudskošolski pouk. Naučno ministrstvo že izdeluje tozadevni zakonski načrt, ki ga predloži državni dumi. Napaka pa bo, da pouk ne ho obvezen, temveč bo le določen splošni ljudski zahtevi po izobrazbi. Tak pouk uvedejo za letos v moskovski guberniji.

— **Vojaški pouk na Angleškem.** Lord Roberts namerava v prihodnji seji angleške zbornice staviti nujni poziv, naj se v šole uvede tudi vojaški pouk. To je v zvezi z vojaško obveznostjo, ker hočejo, da mora vsak moški v določeni starosti prebiti 4 mesečno vežbanje v armadi ali pri mornarici.

— **Učiteljišča v Avstriji.** Tekoče šolsko leto je v Avstriji 48 moških učiteljišč, ki jih obiskuje 8668 gojencev proti 8254 lanskega leta. V zadnjem letniku je 1878 gojencev. Ženskih učiteljišč je 19 in jih obiskuje 3238 gojenk proti 3176 preteklega leta. V četrtem letniku je 900 gojenk.

— **Trgovske šole na Japonskem.** Ni kmalu naroda, ki bi znal dobre tuje naprave tako dobro in tako naglo posnemati kot Japonci. Vsak zavod, ki ga vidijo drugod, presade naglo, primerno izpremenjenega, na domača tla. Zato imajo Japonci boljše šole kot marsikatera evropska država. Na šolskem polju pa prednjačijo — trgovske šole, torej najbolj praktična smer. Japonci imajo namreč 27 javnih trgovskih šol, nižjih in srednjih. Tudi so ustanovili že leta 1885. trgovsko visoko šolo, ki je baje ena najboljših na svetu. Za nimivo je, da pošilja država vse one, ki so dokončali trgovske visoke šole, na državne stroške po svetu, da si tako pridobe vsestransko izobrazbo. Pri nas se pa za trgovske šole nič ne brigamo.

— **Zapuščina dunajskemu vseučilišču.** Nedavno umrli vseučiliščni profesor Anton Menger je zapustil svojo velikansko knjižnico in vse svoje imetje dunajskemu vseučilišču.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 578.

Goriško.

V šolskem okraju goriške okolice se razpisujejo v definitivno nameščenju:

- 1.) mesto nadučitelja na dvorazrednicah v Kalu, Opatjem selu in Ozeljanu;
- 2.) mesto učitelja-voditelja na enorazrednici s slovenskim učnim jezikom v Ločniku;
- 3.) mesto potovalnega učitelja za Št. Maver-Podsabotin in za Srednje-Kambreško;
- 4.) mesto učitelja na trirazrednicah v Sv. Križu in Rihembergu;
- 5.) mesto učiteljice na trirazrednicah v Sv. Križu in Rihembergu ter na dvorazrednicah v Desklah, Kamnjah in Kozani.

S temi službami spojeni prejemki so določeni v postavi z dne 14. januarja 1906, dež. zak. št. 10. Potovalna učitelja dobivata tudi potnino letnih 260 K.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo z vsemi izpričevali, imenovalnimi dekreti in z dekreti o podeljenih petletnih opremljene prošnje najpozneje do vštetega dne 21. marca t. l. uradnim potom pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Prepozno došle in v gornjem roku nepopolno opremljene prošnje se ne bodo upoštevale.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici, 16. februarja 1906.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Izjava.

Midva spodaj podpisana **Jakob Ahlin** in **Janez Mlakar** srčno obžalujeva, da se je zaradi najine pomote v zadevi šolskih zamud žalilo vodstvo ljudske šole v Rudniku, odnosno da se je nje voditelj, gospod učitelj **Ivan Petrič**, neosnovano napadel.

Iskreno se zahvaljujemo gospodu učitelju, da je nama najino pomoto odpustil, ter se mu hvaležna izkaževa s tem, da darujeva za pomnožitev tukajšnje šolske knjižnice, oziroma druge potreščine 10 K, »Učiteljskemu konviktu v Ljubljani« pa 10 K.

Zaveževa se, da ne bova v prihodnje več žalila našega gospoda učitelja in da bova v osmih dneh objavila to izjavo popolnoma neizpremenjeno v »Učit. Tovarišu«, »Slov. Narodu«, »Slovincu« in »Domoljubu«.

Rudnik pri Ljubljani, dne 21. februarja 1906.

Jakob Ahlin,

posestnik

v Srednji vasi hiš. št. 5.

Janez Mlakar,

posestnik in obč. odbornik

v Srednji vasi hiš. št. 10.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu
ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-
novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Prijateljem slovenske mladine, šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom priporočamo:

- „Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
„Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
„Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
„Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
„Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.
„Zvonček“, II. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.

Upravništvo „Zvončka“,

v Ljubljani, Rimska cesta 7.

Upravništvo „Zvončka“

proda več lepih

klišejev po nizki
ceni.

Upravništvo „ZVONČKA“

Ljubljana, Rimska cesta št. 7.

! Telegram !

Visokemu c. kr. dež. šolskemu svetu v Ljubljani
se v smislu točke 7. ondotnega sklepa z dne 13. januarja t. l. vljudno naznanja, da še noben učitelj **že tri mesece ni dvignil zapadlih mesečnih obrokov draginjske doklade.**

To storimo, da prihranimo delo c. kr. davkarijam, ki bi morale to poročati c. kr. deželnemu šol. svetu.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Učiteljica

službujoča v okolici Ljubljane blizu železnice, želi menjati s kako koleginjo na kaki dvorazrednici.

Ponudbe pod M. U. na uredništvo »Učiteljskega Tovarisa«.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak **četrtak** od 11.—12. ure dopoldne in vsako **soboto** od 5.—¹/₂ 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem **hranilnih vlog** po 4,32%, oddaja **posojil na osebni kredit** po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober **porok in plačnik**, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dološiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 K
B	» 18 » » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

† Nadučitelj Mandeljč.

V torek, dne 13. februarja t. l. je padla v grob zopet žrtev, ki si jo je zaželela neizprosna smrt izmed našega stanu, — izgubili smo zopet enega sotrpina — blagega tovariša, nadučitelja Mandeljčja iz Sodražice, ki je od l. 1842., v katerem se je narodil v Šmartnem, dočakal sicer lepo starost,

a je vendar vest o njegovi smrti presunila nas vse! — Prihiteli smo ga še enkrat pozdravit in poslovit se za vedno od njega vsi tovariši iz Dolenje vasi, Loškega potoka, Ribnice, dva iz Vel. Lašč in dva iz Dobropolja. Izostal tudi ni tovariš z Gore in naša Svetogregorski in Turjačan.

Vsem se je krčilo srce, ko smo gledali zadnjikrat dragega nam mrtveca, in res z občutkom smo mu zapeli, združeni z vrlim domačim pevskim zborom, nekaj žalostnih. — Med tožnim zvonjenjem smo stopali za krsto rajnega, pomešani med vrlimi Sodražani, ki so se udeležili pogreba z gasilnim društvom, občinskim odborom in krajnim šolskim svetom, vkljub slabemu vremenu v veliki množini, s čimer so jasno pokazali, da znajo biti hvaležni možu, ki je večino let svojega življenja posvetil le v njihovo blaginjo. Tudi gg. orožniki so s svojo udeležbo pri pogrebu pokazali svoje simpatije do trpina — učitelja.

V globoki žalosti smo obstopili gomilo. Duhovniki so dokončali molitve. Tu je začel govoriti tovariš Tomšič nekako tako-le:

Častiti pogrebci! Dragi tovariši in tovarišice!

Tožnega srca smo pričakovali onega usodnega trenutka, ko stopi iz nebeških višin angel in zahteva zopet iz naše vrste delavca. Česar smo se bali, se je zgodilo 11. t. m. nekoliko pred 12 uro. Usmilil se je smrtni angel našega sotrpina, pretrgal je verige trpljenja in muk ter ga popeljal v one kraje, kjer vlada večno veselje. Takoj na to je oznanjal mrtvaški zvon iz visokih lin svojim faranom tožno vest: »Dolgoletnega g. Mandeljčja ni več med živimi«. — In danes, po preteku dobrih 48 ur, ga izročamo materi zemlji v naročje, in le še par trenutkov nam je prebiti ob njegovem odprtem grobu.

(Govoreč pokojniku.) Dragi tovariš! Strašno je kraljestvo tu doli, ki te obdaja. Mrzla prst in neprodorna tema sta ti soseda. — In mi bi se zgražali nad to tvojo soseščino, ko bi ne znali, da si bil učitelj, da si sejal le dobro seme med svoji ljubljani, mali in zaraditega zatirani narod slovenski, da si mu bil 44 let učitelj — to je nepregledna vrsta visokih in strmih gor, posejanih z ostrimi pečinami in nepremostnimi prepadi, po katerih drvé neukročeni hudourniki. Teh 44 gor ti je bilo prekoračiti v svojem učiteljskem poklicu. Oj, koliko znoja, koliko gorja! In zaraditega se mora razpršiti temina tu doli, da se izpolnijo besede: »Oni, ki so učili, se bodo svetili kakor zvezde«. — Rešen si muk in trdega življenja, ki si ga prenašal potrpežljivo in vdano. Da, težko ti je bilo zapustiti ljubeči srci soproge in sina — a v tolažilo naj ti bo zagotovilo, da ob tvoji gomili ne pretakata solzá le ti dve srci — z njima točijo tudi naša srca solze, a hladi jih nada, da plava sedaj tvoja duša ondi, kjer kraljuje večna pomlad. — Tovariš naš, kaj naj ti še govorim v slovo? Ne bom našteval date tvojega rojstva, učenja, služb, to bi bilo pač brezpomembno. Pač pa še pristavljam, da so bila tvoja pota očrtana v našem stanovskem glasilu. Tvoje življenje je bilo življenje ljudskega učitelja z vsemi veselimi in temnimi stranmi in pa z neizogibno učiteljsko bedo. V izvrševanju svojih dolžnosti si bil vesten, marljiv, zato te je poklical Bog po plačilo tja, kjer lepše solnce sije, kjer lepša zarja rumeni. Z Bogom tedaj! Da se vidimo nad zvezdami!

Obrisali smo si solzne oči in odšli počasnih korakov iz pokopališča v težnih mislih, ki so se združile pri vseh v vzdih: »Blagi Mandeljč, sveti naj ti večna luč!«